

MARCZIUS TIZENÖTÖDIKE

202. szám.

Pest, november 7. 1848.

Kedd

Nem kell táblalíró politika.

A Marczius Tizenötödike politikai hirlap. October—decemberi évnegyedre előfizetheti helyben egyedül a Kiadónál, 2 ft. 30 kr. postán mindennap borítékba küldve 3 ft. 30 kr.

Egy hónapos előfizetést csak helyben egyedül a Kiadónál s a hónap első napjától számítva 1 forintjával fogadjuk el.

Hirdetések egy háromszor hasábozott sorért, vagy ennek helyéért 2 kr. pp. fizettetek.

Pest, november 7.

Még ma is vannak, kik nem hiszik, hogy Bécs belvárosát a reactio hadserege bevette volna. Ez azonban csak annyit tesz, hogy a Wiener Z. november elsejéről még ma sem érkezett meg. Szemtanuk vannak már közöttünk, kik az ostrom utolsó napján még Bécsben voltak.

A belváros tulajdonképen már nem is ostromoltatott. A belvárosi nemzetörség egész tömegben olly schwarzgelb szellemű, mintha csak a régi magyar udvari kamara festette volna ki őket, mint egykor a sóházak kapuit.

October 31-kén a katonaság már ur volt a belvárosban. A Ferenc császár szobra kezében egy rimséges fekete sárga zászló paradirozott. A katonaság döszöl, a polyákok kutatják a házakat, s hol egy ifjút kapnak, kinek arcán bátorság vagy szabadelműség tükrözik vissza, átadják a főbb lakományok parancsnokainak, kik a boldogtalanokat minden ítélet nélkül agyon lövetik.

Különös passiojuk telik a katonáknak az ujság írókat felakasztgatni, mit egynemellyek itt Pesten kedves tudomásul vehetnek.

Windischgraez nem lakik bent a városban. Jellaesich a Burgban uté fel lakhelyét. Ferenc császár szobra, mondják, éjjelenként csak ugy tombol örömeben.

Amerem meum populus meis.

Szeretemet népeimnek! ez van írva a szobor alá, melly úgy áll ott a Burg udvarán, mint egy hamisan esküvő hazug betyár.

Szeretted a népet, mint szeretni szokta egy

külföldön lakó absolutista a maga birka nyáját, mellyből a jövedelmét húzza.

Igy szereti népét ma is az egész dynastia. Ki ne szeretné a nagy birtokot, fényt és hatalmat, van oka rá. De hol van azon mindentudó isten, ki csak egy motívumot tudna kapni arra, mért szeretnék a milliók az osztrák dynastiát! —

A képviselők háza ma egy rövid ülést tartott. Vai Miklós Erdélyből sürgönyt küldött, melly szerént a székely s magyar tábor Urbán hadsergét Szász-Régen mellett hatalmasan megverték, s megszalasztották. Részletes tudositás még nincsen. Urbán csak kevesed magával kalandozik Naszód felé.

Trefort Agoston követi, s álladalmi titkár helyét hűtlenül elhagyott emigrans a Pest terézvárosi választók kérelme folytán a képviselők sorából kitöröltetett s új követválasztás rendeltetett el.

Ha a körülmények kedvezők lesznek, nem lehetlen, hogy e lapok szerkeztője a Terézvárosban, mint jelölt fel fog lépni.

Tegnap este a radical kör némelly tagjai Lenkei János huszár alezredest tisztelgő lakomára hívták meg.

A jelen voltak egyhangulag állíták, hogy a körben még illy derült, vig, s hazafini estély soha sem volt.

A komoly, s tréfás felköszöntések egymást érik. A jeles vendégre Gaal József emelt poharat.

Ezután fölkeltek Lenkei: s ragyogó egyszerűséggel, mellynek minden hangja tiszta szín igazság, genialitás s legbensőbb meggyőződéssel volt, felelt az egész társaságnak.

A hallgatók elvalának ragadtatva, szónok kedélyes változatokkal elmondá egész élete pályáját, mi nem tudtuk ezalatt elhatározni, azon örvendjünk, hogy vendégünk hozzánk olly teljesen nyílt szívű bizodalommal viseltetik, vagy pedig tapsoljunk a hazának, melly illy férfiút fia közé számolhat.

Es valóban csak egy illy egyéniségtől, mint Lenkei telhetett ki az, hogy hazája poeticus imádása következtében első nyissa meg a magyar katonák közöl azon dicső sort, melly hozzánk átjövetele által e szörnyű időkben a hazát a legerőtelibb pillanatban megmentette.

Ó az, ki az első pillanatban, midőn a haza

vészt kiáltott, reméltelenül itt termelt közöttünk, akkor ugyan egynemelly nagy uraktól hidegen fogadtatott, de az idők változtak, ma az ollyan embereket keressük, mint ő, s a haza ő nekik tartozik legtöbb hálával.

Lenkei magát szerencsésnek érzi. Vágyai, mellyek csak az ifju huszár tisztet lelkesíteni szokták, mind teljesültek. Tért nyert, mellyben hazája iránti szeretetét tetteg debizonyíthatandja.

Végzetül Vörösmarti szavalá el legujabb harci dalát, soha sem feledjük el e kedves estét, mellyben lelkünk folytonos magasztaltságában a haza szebb jövőjének képe lengett előnkbe.

Pest nov. 6.

Wesselényi Miklós Kossuth hirlapjának mai számában egy cikket közöl, mellyben nagy graphikai ügyességgel körül írja, minő szörnyeteg állat az a reactio.

A leírás jó, szép és hű, a kéz, melly azt festő, mesteri. Szóval a tisztelt öreg ur, igen tárgyavaltoltnak látszik.

Azonban lehetnének néhányan az olvasók közül, kik kérdeznék, miocsa malheur érhető Wesselényi Miklóst, hogy eszébe jut egy cikket pukkintani.

A magyarzatot maga a cikkíró igtatja oda végsoraiba, mondván:

„és ezen bünös, gyalázatos, s egyszersmind ostoba reactio szelleméhez szítás vagy abbani osztózás bünéről vádol, mint mondják a Marczius Tizenötödike, s annak nyomán a Budapesti divatlap.

Magyarok istene! bocsáss meg szegényeknek, mert nem tudják, mit cselekesznek.

De hogy nem tudják, de hogy nem tudják.

Hanem az, mióta e világ áll, a legfurcsább mentegetődzési módor, mellyet e mai szent napon Wesselényi Miklós a publicum elébe hozott.

Wesselényi Miklós vádolva van, hogy a reactiohoz szít. Ő felel, menti magát, s mentségét arra alapítja: hogy millyen bünös, millyen gyalázatos, s ostoba dolog az a reactio.

Bizony édes báró ur, ezzel nem sokat mondott. Nem többet, minthogy ön a reactio bünét illőleg qualifficalni tudja.

De ezt a világnak valamennyi bünöseit tudják. Sőt azok, kik a ténynek, mellyet elkövetnek, jóségát, vagy rosszaságát nem ismerik, megítélni nem tudják, nem követnek el bűnt, ha rosszat cselekesznek, nem mutatnak erényt, ha a jó részt választják.

Honnan gondolja azt a tisztelt báró, hogy a bűnösök, ha saját bűneik undokságát ismerik, akkor azon büntetést nem követelik?

Gondolja talán, hogy azok, kik bevallott reactionariusok, ninosek meggyőződve arról, milly gyalázatos pályát követnek?

A tisztelt báró logicája szerint, csak az az ember volna reactionarius, ki a reactio mesterségét *con amore* űzné, ki arról volna meggyőződve, hogy a reactio valamely felséges, dicső, és magasztos politikai párt.

Azok, kik annak bűnösségét, gyalázatoságát elismerik, soha sem. De mit mond tehát azokról, kik a reactio mesterségét a jó haszon fejében űzik! Példának okáért Jellacsich, Urbán, Hurbán, Ambrózi, Baderlicza, s minden politikai csattanógós kalandor, mi okért reactionariusok? Azért-e, hogy a reactio elvében hiszik az emberi nem boldogságának kulcsát feltalálni, vagy pedig egy kis pengő haszon miatt?

A reactiohoz ezer motivumból lehet tartozni. Ostobaságból, gyávaságból, féltékenységéből, dologkerülésből.

Vannak, kik a reactiohoz a táblabíró aggodalmaskodás miatt tartoznak.

Illyen példány ön is Wesselényi Miklós, a ki még akkor is, midőn Jellacsich három állomásnyira volt Budapestről, csak a corpus jurissal akar hadakozni.

Szép dolgok lennének itt, ha az országnak olly kevés esze lett volna, hogy Wesselényi Miklós szavára hallgatott volna.

A magyar nemzet a világhistoriában párhuzamosan gyalázatosan, dicsőségtelenül, gyáván, megbélyegezetten mult volna ki.

Azon időben, midőn egy hitszegő párttűz fegyverrel jött a főváros kapui alá, midőn a király elárult minket, ki akkor csak pusztán törvényes védelmi eszközökről beszélt, az maga is reactionarius volt.

Illyen volt Wesselényi Miklós. Már hogy mi-csoða motivumokból, azzal számoljon lelkiismeretének. Hitte-e Wesselényi, hogy a corpus juris leveleivel befojthatja Jellacsich ágyúit, tudja-e, minő dicső, vagy ellenkezőleg, minő gyalázatos pálya az a reactio, az mi ránk nem tartozik.

Egyébiránt nagyon jól tudjuk mi azt, mint értették önök azt, hogy a hazát meg lehet menteni a corpus jurissal.

Igen, ugy meg lehetett menteni, hogy azon nagy urak, kik az ellenség közeledtekor meghunyászkodnak, kik megcsókolják a kést, melyet nyakokra illesztettek, valahogy menten maradhassanak, megtartsák birtokukat, czimöket és nevöket....

Meg lehetett volna menteni a hazát a törvényes úton ugy, hogy egy csep vér sem folyt volna el.

Hanem hallja ön hírében nagy férfú Wesselényi Miklós, hogy az az ájtatosan ajánlgatott törvényes ut, nem volt más, mint egy csifrább szóba öltöztetett gyalázatos capitulatio, magunknak feltétlenül lett megadása, melyben az ellenségnek szabad kezet engedünk volna, hogy nemzeti önállóságunkról, s alkotmányos jogaink fellett tetszésük szerint rendelkezessenek.

Az ön tanácsa tisztelt báró, magunk megadá-

sa volt, gyáva odaengedés, hogy az ellenség vegye meg rajtunk, mit előlegesen követelt, vegye meg, mit még zsákmányolás közben szeme szája meg kíván, mert, mint a franczia mondja, az étvágy ételközben jő meg.

Kérdjük, nem tizenhárom próbás reactionarius, ezek szerint, a jó Wesselényi Miklós?

Épen annyit engedünk neki, hogy ő nem reactionarius *con amore*, s amugy szenvedélyből, és szeretetből.

Hanem reactionarius táblabírói aggodalmas kislelkűségéből.

A benső motivumok bírálásába azonban nem avatkozhatunk, mi a tényeket tekintjük, s azokból Wesselényire a reactionariusi verdictet ki lehet mondani.

Mák virágok.

— Trefort Ágoston eltűnése nem kevés beszédre adott okot. Mi, egy barátunk levele által azon kellemes helyzetbe tétetünk, hogy tudós hazánkfiát illetőleg megnyugtató hírről szolgálhatunk. A képviselő ur ugyanis azon a reanum misticum megfejtésén, kimagyarázásán fáradozik éjjel és nappal: hogy vajjon mi belső erő akadályozza azt, miszerint Ferdinand kir. csász. koponyája — bár benne épen semmi sincs, már régen egybe nem állt, híven a phisicának azon tanához, melly szerint az időmtalan külsejű testek — ha üresek — a külvegőnek ereje által összvenyomatnak. — Ezen fontos feladat bírható csak tudós hazánkfiát, osztályfőnöki- és képviselői csekély jelentőségű kötelességeit félre tenni és egy olly helyre utazni, melyet elárulni nekünk ugyan nem szabad, de mellyről annyit még is tudunk, hogy ott számára rozsák nem teremnek ugyan, de egy egy bájos mákvirág, egy-egy feketés-sárga napraforgó mosolyog feléje olykoron. Féradozásainak eredményét illetőleg ist Europa gespannt!

— Trefortról, akaratunk ellen is Ötvös jut eszünkbe. Réla ninosenek ugyan direct tudósításaink, de — egy magánlevél után — annyi bizonyost írhatunk mégis, hogy a Schweitz-ban van, hona iránti szerelmének lángoló tüst, a glétserek fagyánál akarván egy kissé lehűteni. Egyébiránt a báró ur is fontos munkával van elfoglalva, s következő című regényt ír: „A cultusminister miént regényíró: vagy miként lehet az embernek political élet érdemfőnyét egy primási sáveg alá rejteni.“ A munka 6 kötetű leendő, s meséje La Normande asszonyának egy jóvendülésén alapul. Epiloge-jában érzékeny szavakkal festetik azon szomorú aseméy, „miként lett a darab hőse az első magyar emigráns?

— Mi különbség van egy portio marhahus s egy darab táblabíró közt?

Valami rosz ember még azt is mondhatná, hogy semmi, azért mi megmondjuk a különbséget.

A portio marhahusból, ha már éppen egy vendégnek sem kell, Lungenbratent csinálnak; a táblabíróból pedig, ha már végre az ördög se hajt többet szavára — telyhatalmu k. országos kormánybiztos lesz. — A köztö közt ez a különbség; de másfelől hasonlítanak egymáshoz abban, hogy mindkettő csalja a világot, míg csak vagy egy tapasztalt gastronom észre nem veszi, hogy miadkettő emészthetetlen s a sauce-ban egy izvesztett marhahus, a telyhatalmu ábrázat alatt pedig egy magát elhasznált táblabíró rejődzik.

— Ugyan atyafiak, az isten szerelméért, hogy képesek egy fatat? kérdő valaki a komáromi vitézeket.

„Hát hogy ne futnánk, mikor köztükbe ilyenekkel lönek, felele egy ijedt kópé subancz, egy magával vitt 6 fontos golyót előmutatva — nekünk pedig kapszlit se adnak, hogy ez a kassa elstűne.

— Mult ho 31-kének estején, Pozsonban következő párbeszéd tartatott a zoldfának drága árnyékában.

„Ugyan kérem, ki ott középen azon tiszta arcu nagy szakállas férfú?”

„Kossuth Lajos kormányelnök;“

„S mellette jobbrul?”

„Aufenberg őrnagy;“

„S balrul?”

„Csányi telyhatalmu ország biztos.“

„Hát az e melletti?”

„Merei őrnagy.“

„Hát az ott az a tulsó oldalon?”

„Pázmándi elnök és telyhatalmu biztos.“

„S mellette?”

„Kis őrnagy.“

„Hát ez az őszinte magyar arc?”

„Bónis telyhatalmu orsz. biztos.“

„S ott az ajtó mellett?”

„Balog János őrnagy“

„Hát ott a divánon?”

„Lussinszki telyhatalmu orsz. biztos“

„Hát a ki most jön?”

„Besze őrnagy“

„S ott azon faentelében?”

„Ujbázi telyhatalmu orsz. biztos.“

„Hát az e négy ott, s ez a nyolcz itt egy grupban.“

„Az a négy telyhatalmu kormánybiztosak s ez a nyolcz itt telyhatalmu országos futárok és ott az ablakoknál azok mind őrnagyok.“

Itt bizonyosan a hadsereg minden őrnagyai jelen vannak, hogy az ország minden telyhatalmu biztossáival értekezzenek?”

„Quelle idéel uram, ezen szám itt tán egy század részét teszi az ország telyhatalmu biztosai és őrnagyai számának. Azért is láthatja ön, hogy dolgaink milly szép rendben mennek, mert van szem mindenne, s ezek annyival jobban látanak, mivel igen sok köztök okulárt visel; van kés annyi, hogy míg valami dolog mindeniben keresztül megy, addig az austriai constitutiót is meg lehetne csinálni. — Egyébiránt, ha ön az ország őrnagyait, telyhatalmu bizto-

sait, futárait teljes számban kívánja látni, jelenleg még November 10-kén Pesten, hol — mint félfüthegygyel hallottam — egy ropant congressus lesz, mellyre minden a fennebbi categoriakba tartozók megjelenési kötelesek. Pest város ugyan mint mondják — ez ellen protestal, mert ő a félország lakosságának szállást adni nem tud; de másfelől a megyék is szegnek, mert a fennebbi categoriák szerint minden férfinembeli Pestre jönni kötelestevén, ez idő alatt a nőket ellenséges beütésektől féltik.

„Őn nagyon szives volt kérdéseimre felelni, kérem, kihez legyen szerencsém?”

En Csernátoni telyhatalmu országos futár vagyok; és szabad-e nekem ön hecses nevét kérdezniem?”

„En uram, Csiki táblabló vagyok és őrnagyságot kért jönnem.”

Oh megkapja, bizonyosan megkapja. Őrnagy ur, alázatos szolgálja.

„Országos futár ur ajánlom magamat.”

Köszönös hajlengások.

— Rendkívül fontos hír. Eppen most kapunk egy levelet galamb postán, hogy az olmu- czi udvar a legnagyobb extase-ban van, nem Bécs bevétele miatt, hanem mivel a császár ő felsége — reménytelen állapotban van. Ő felségének udvari felcserjei és lódoctorai már régóta jelenségeit veszik észre egy különös állapotnak, mellyet nem tudtak mire magyarázni. A felséges has naponként nyert terjedelmében, mi annál kimagyarázhatatlanabb vala, mert — bár ő felségének marcius 15-ke óta többször szorulásai voltak — de még is mindent szerencsésen megemésztett, mert gyomra nagyon jó s illik reá Göthe mondása:

„Er hat ganze Laender aufgefressen,
Und hat sich doch nicht satt gegessen!”

Ezen kívül panaszkodott, hogy valami vana fejében, mi hasonlóképen megfoghatatlan, s több illy jelenségek, mellyeket mire magyarázni senki sem tud. Azonban az idő, a 9-ik hónap minden megfajtott. Ő felsége f. hó 4-kén esti 10 óra felé, gyomrában roppant főfájást érzett, fejét pedig iszonyatos gyomorgörtsök kínozták, mellyeknek elszüntével azonban a felséges beteg örökönyükben uszva tudatá magos környezetével, hogy „szive alatt valamit mozogni érez,” ezen szavakra ő felségét egy gyenge ájulás fogá, melly alatt azonban rendes lelki állapotját megtartá, azaz magáról semmit sem tudott. A tudos orvosi tanács ez alatt Bucefalus Haus, Hof és Leib lódoctor argumentumaira egyhangulag azon véleményben állapodott meg, hogy ő császári királyi és apostoli felsége rövid időn, — anyává lesz, következésképpen a szent lélek azon megszállásának, melly nála marcius 15-kén tehát 9 hónapokkal ez előtt látogatását tevén.

Ezen vélemény pedig annál szilárdabb alapon áll, minthogy ő felségének személyében mind ez ideig a legkisebb férftasságot is feltalálni senki sem sikerült, s átalyában minden tette a legnagyobb asszonyosságra mutatott. — A jobb érzesűek azonban

némi aggodalommal néznek a szülés órája elibe, mert nem levén még példa, hogy ő felségében valami jó megfogant volna, rosztul félnek, de leginkább attól tartanak, hogy a születendő felség apostoli felséges szülőjéhez fog hasonlítani s így se fia se leány nem leend.

U: i: Eppen most veszünk egy későbbi tudósítást, hogy Soffi néni dul fel, s a születendő tron örökös törvénytelenségének bebizonyításán dolgozik.

— Hát az a cifra páholy a nemzeti színházban mit vétett, hogy még mindig üressen áll? Tán bizony bezárva akarják tartani, s mostani állapotjában mint Stuart Mária szobáit a vérfoltokkal és feldült butorokkal? mutogatni vagy pedig üressen hagyásával a néhai tulajdonos fejének és szívének üressége czéloztatik ábrázoltatni. Soha se fáraszták magokat, s adják ki azt a páholyt mi előbb. Az aranyozás jó lesz egy néhány őrnagy egyenruhájára.

— Hivatalos jelentés a Simonicz eleni táborból.

Az ellenség szöki igyekszik, de seregeink mindenütt nyomában vagynak, s már előcsapatunknak előérjei, egy toronyból, az ellenség utócsapatához tartozó két embert vének egy távesővel kivethetni. Ha isten is úgy akarja, két nap múlva az ellenség — hált helyét meg fogjuk találni. Az ellenségnek lovasságában nagy kárt tettünk, t: i: két elhagyott lópatkót s egy ködöföket foglaltunk el.

Csernátoni.

Pest november 6-kán.

Erdélyből újra magánleveleket vettünk, mellyek egyről egyig kétségbe esett hanguak.

Mi nem szeretünk s nem is tudunk más szemével nézni, s azért nem mondjuk, hogy e levelek hangjából következtetve nekünk is egészen el kellene csüggednünk Erdély állapotáról.

Az, ki a veszély közepette van, ha nagy lelki erővel bír, mentől nagyobb veszéllyel, annál nagyobb bátorsággal néz szembe, de ha lelki ereje nem felette nagy, sokkal nagyobbak látja a veszélyt, melly környezi. Aligha ez utolsó esetben niacsenek azok, kiknek magán levelei nyomán szoktuk leginkább erdélyi tudósításainkat szerkezni.

De az adatok, miket tőlük nyerünk, mindenestre való, s belőlök a következtetést magunk is megtehetjük.

Közelebről az eszerekre menő oláhság, magyarságnak egyik egyszerű, de kedves fészkecskéjét N. Enyedet fenyegető. Enyed sem volt spliesbürger. Kifájlta 700-ra menő nemzetörségét azzal Csombord tájára kiment és özveverte ellenségét.

Más felől Zeyk József kormány biztos, maga vezetvén Aranyosszéknek másokkal is egyesült

nemzetörségét és székelységét N. Laknál és Kécénél két redoutable csatát nyert meg.

Urban emberei azonban, Régenben még mind fő állomásukat tariván, kikicsápnak és féketlenül pusztítanak.

Hallottunk egy dolgot, mi ha igaz — de nem lehet igaz! Az egész annyi, hogy midőn Berzencey a székelyekkel Sz. Régent akará ostromolni, Urban gondolva, hogy mindenember maga magához áll legközelebb, oláhokat küldött Sámsondnak, Berzencey jószágának feladására. Ezt Berzencey meghallva, hogy Urban emberismeretét cserben ne hagyja — azonnal fordítá a székelyeket és mentvelök édes sajátja megmentésére.

Ezt két okból nem hisszük: először, mert fel nem tesszük Berzenceyről, hogy illy gyakorlatosan felelni tudja hazája érdekét magáé mellett, másfelől, mert megvagyunk győződve, hogy a székelyek, ha illy parancsot kapnának sem engedelmesséknének.

De térjünk vissza leveleinkre.

Marosvásárhely viszont fenyegetve van. Azért onnan minden férfi a 14 éven felül, egész a megtört öreg korig, kiállott. Nekem, ki e sorokat írom, egy testvérem, s kis testvérim nevelője köztük van. Egy öreg 75 éves ősz írja, hogy ő is kísérték őket, s mindenki nyugodt, félelem nélküli vidám volt. Így nem veszünk el.

Hanem egy helyt már nagyon rossz történt. M. Sárosnál egy csapat rendes katonaság, ha jól emlékszem, sivkovichok támadták meg éppen a nyugalomra készülő székelységét, és — fájdalom — megszalasztották. Új példa arra, mit a napokban mondék, hogy rendes katonaság közbe jötte nélkül nem félhessünk, de rendes katonaságnak aligha, bármilyen lelkesüléssel is ellenállhatunk.

Más oldalról tudósítunk, hogy Biharból segítség indult, és Kövár vidék oláhait nagyon megtépázta.

Ezen apró részleteket nem említünk. De leveleink általános képét adják Erdély jelen állapotának s az nagyon szomorú. Az oláhok számos veszteségük után sem igen látszanak lehangozva lenni. Dulnak, öldökölnék, pusztítanak most is.

Másfelől a székelyek is retentő pusztításokat visznek végbe. Nagylakot az oláhok, Ugrát, Nyárádtót a miénk égették porrá!

De a ki tudni akarja Erdély arozát, kinezését, emlékezzék vissza a Hora világra s annak iszonyai, a mostaniak hő tükről állhatnak lelke előtt.

Már újabb tudósításokat várunk. Addig megtartoztatjuk magunkat minden jóslatokról Erdély jövője iránt, annyit azonban fájdalommal sejtünk, hogy az újabb bécsi események, Windischgráz győzelme, (ha bár az csak ephemer-győzelem is, a szabadság örök igazságán) — még nagyobb elbizakodást, bátorságot szüend a Puchnerek és Urbanok szívében.

Mindegy, csak titeket ne csügesszen el az, bátor harczosai a jó és igaz ügynek.

